

НАПІВПРЕДИКАТИВНА АПОЗИТИВНА ОДИНИЦЯ У СТРУКТУРІ ПРОСТОГО РЕЧЕННЯ (на матеріалі української прози кінця ХХ – поч. ХХІ ст.)

Ольга Яцук. Напівпредикативна апозитивна одиниця у структурі простого речення (на матеріалі української прози кінця ХХ – поч. ХХІ ст.)

Стаття присвячена дослідженню семантико-синтаксичної природи однослівних напівпредикативних апозитивних одиниць; визначенню типу семантико-синтаксичних відношень між напівпредикативною апозитивною одиницею та означуваним компонентом.

Ключові слова: напівпредикативна апозитивна одиниця, апозитивема, означуваний компонент, тип семантико-синтаксичних відношень.

Ольга Яцук. Полупредикативная аппозитивная единица в структуре простого предложения (на материале украинской прозы конца ХХ – поч. ХХІ ст.)

Статья посвящена исследованию семантико-синтаксической природы однословных полупредикативных аппозитивных единиц; определению типа семантико-синтаксических отношений между полупредикативной аппозитивной единицей и обозначаемым компонентом.

Ключевые слова: полупредикативная аппозитивная единица, аппозитивема, обозначаемый компонент, тип семантико-синтаксических отношений.

Olga Yacuk. Semipredicative apozitivna unit is in the structure of a simple sentence (on material of Ukrainian prose of end 20 is beginning a 21 age)

The article is devoted research semantic-syntactic nature of semipredicative apozitivnikh units; to determination of type semantic-syntactic relations between semipredicative apozitivnoy unit and designated component.

Key words: semipredicative apozitivna unit, apozitivnema, designated component, type semantic-syntactic relations.

Розгляд одиниць мови в семантико-синтаксичній парадигмі зумовив якісно нове їх витлумачення. Зокрема, відокремлені компоненти речення кваліфікують як багатомірні одиниці мови, що мають такими характеристиками: 1) напівпредикативність, завдяки якій „другорядний субстантивний присудок”, „напівпредикативний субстантивний зворот” (Є. М. Галкіна-Федорук, Н. Д. Арутюнова, Н. Ю. Шведова та ін.) має потенційні можливості трансформуватися в підрядні означальні речення минулого чи теперішнього часу дійсного способу [11, с. 358–363; 2, с. 236; 10, с. 184]; 2) здатність „субстантивних зворотів синтагматично й інтонаційно відчленовуються від пояснювального іменника (займенника) і бути присудками” [11, с. 359]; 3) субстантивні звороти можуть мати не тільки предикативно-характеризуюче значення, але й уточнювальне, тобто можуть бути семантичними суб’єктами [5, с. 65]; 4) специфіка напівпредикативного субстантивного звороту зумовлена його семантичною місткістю, синкретизмом функцій, диференціація яких мотивована лексикою [5, с. 67].

Загалом теоретичні основи опису відокремлених компонентів речення в семантико-синтаксичній парадигмі в українському мовознавстві представлені працями І. Р. Вихованця, К. Г. Городенської, А. П. Грищенка, А. П. Загнітка, І. І. Слинська, М. І. Степаненка, М. Я. Плющ, А. К. Мойсієнка, Н. В. Гуйванюк, М. Ф. Кобилянської, М. В. Мірченка, К. Ф. Шульжука, Н. Л. Іваницької та інших дослідників.

У зарубіжному мовознавстві різні аспекти проблеми відокремлених одиниць реченнєвої структури розглянуто в працях П. Адамця, В. Граб’є, В. Г. Адмоні, Н. Д. Арутюнової, Н. Ю. Шведової, І. П. Сусова, Г. А. Золотової, С. І. Кокоріної, Є. В. Падучевої, О. І. Москальської, Г. В. Колшанського, Т. В. Шмельової, Є. В. Литвиненка, О. О. Каминіної, А. Ф. Прияткіної, М. А. Кормилициної та інших лінгвістів.

Актуальність пропонованого дослідження зумовлена, по-перше, відсутністю в україністиці комплексного вивчення синтаксичного потенціалу так званих напівпредикативних субстантивних одиниць, зокрема апозитивних, синтаксична природа яких, як і суті опосередкованого зв’язку на основі апозитивних відношень та в аспекті вторинної предикації та специфіки передавання ними напівпредикативних відношень потребують ґрунтового дослідження. По-друге, не достатньо вивченим є у питанні граматичного вираження та семантико-функціонального навантаження апозитивем в структурі напівпредикативних апозитивних одиниць (далі – НАО). Під апозитивемою розуміємо стрижневий субстантивний компонент, який утворює апозитивну напівпредикативну одиницю. По-третє, не визначено граматико-кореляційні співвідношення між НАО й означуваним компонентом (далі – ОК) у структурі речення.

Завдання цієї статті – обґрунтувати синтаксичну природу напівпредикативної апозитивної одиниці; з'ясувати засоби граматичного представлення синтаксичного зв'язку між означуваним компонентом та напівпредикативною субстантивною апозитивною одиницею і тип семантико-синтаксичних відношень між цими синтаксичними одиницями.

Установлено, що НАО властива семантико-синтаксична автономність, що виявляється в її здатності утворювати пропозицію речення засобами вторинної предикації. За умови безпосереднього зв'язку НАО із підметом вона потенційно пов'язується із присудком, напр.: „Татко її, Юрко Магнер, волочиться світами...” [3: В. Кожелянко, с. 13]. Маємо такі пропозиції: *татко її волочиться світами і татко її – це Юрко Магнер* (або *її татком є Юрко Магнер*).

Якщо НАО співвідноситься з ОК, який виражений непрямым відмінком, пропозиційна модель буде охоплювати лише цих два компоненти, НАО становитиме другорядний присудок за умови вираження значення зовнішніх і внутрішніх ознак особи, роду діяльності, національності, родинних відносин, місця помешкання тощо, тобто семантичне значення самої синтаксичної одиниці зумовлює її синтаксичний характер, напр.: „А нам, земним істотам, дано збагнути жінку” [1: Ю. Винничук, с. 106]. У цьому прикладі пропозиційна модель за участю НАО така: *ми є земними істотами*.

Отже, НАО напівпредикативна одиниця, яка має здатність утворювати пропозиційну модель речення, та зважаючи на те, що для утворення конструкції домінантним є не стільки кількісний показник елементів, скільки власне спосіб їх поєднання, „безпосередній зв'язок” [4, с. 19], цілком закономірно можемо стверджувати, що НАО в корелятивній парі з ОК утворює поліпропозитивність реченневої структури, додаткове повідомлення та містить вторинну предикацію.

Тип синтаксичного зв'язку між НАО та ОК не має єдиного трактування, однак за граматичними показниками становить і узгодження, і кореляцію.

Кореляція – спеціальний синтаксичний зв'язок, за якого флексії означуваного компонента та означального не узгоджуються, а дублюються. При такому зв'язку залежна форма самостійніша, ніж при узгодженні, тому дублювання флексій роду й числа не обов'язкове [7, с. 100]. Загалом для кореляції характерні такі ознаки: 1) належність сполучуваних компонентів до однієї частини мови, у той час як при узгодженні – до різних частин мови; 2) дублювання форм, особливо відмінка, у той час як при узгодженні відбувається їх підпорядкування [11, с. 31]. Звідси таке визначення кореляції – „це такий зв'язок між іменниками, коли один з них дублює флексії іншого для вираження апозитивних відношень” [11, с. 33]. Однак функціонує ще один тип кореляції – між нечленими прикметниками й іменниками, у цьому разі виражаються означальні відношення [6, с. 16].

Апозитивема у структурі НАО виражена іменником або його субстантивним еквівалентом, ОК представлений, окрім іменника та його субстантивного еквівалента, займенниковим словом та нерозкладним словосполученням, напр.: „Віктору здалося, що небо просякнуте зневагою і до перехожих, і до нього, нікчемного психопата” [11: С. Процюк, с. 69] → *до нього – нікчемного психопата*; „...на мавзолі рівній серед рівних, легітимно і повноправно стоятиме вождь Української держави – Степан Бандера” [3: В. Кожелянко, с. 10] → *вождь Української держави – Степан Бандера*. Таким чином, граматичні форми представлення ОК та апозитивем дублюються, однак їхнє морфологічне вираження не завжди збігається, що більш властиво узгодженню. Однак „найбільше відрізняє кореляцію від узгодження те, що при кореляції рід, число і відмінок залежного компонента збігаються, дублюються із тими ж граматичними категоріями, що й головного, а не уподібнюються” [11, с. 33], тобто морфологічне вираження компонентів диференціює тип синтаксичних відношень – апозитивних, атрибутивних, а не тип синтаксичного зв'язку. На нашу думку, визначати тип синтаксичного зв'язку між ОК та апозитивемою як кореляцію для ОК (іменник) ⇔ апозитивеми (іменник) і як узгодження для ОК (займенникове слово, нерозкладне словосполучення) ⇔ апозитивеми (іменник) є недоцільним, адже йдеться про один і той же компонент речення – напівпредикативну апозитивну одиницю.

Зважаючи на характер семантико-функціональної спроможності апозитивеми, вираженої іменником, яка завдяки напівпредикативності може утворювати окрему синтаксичну одиницю, що здатна бути кваліфікатором, характеристизатором означуваного компонента, ми виділяємо ще один тип – апозитивні відношення, які породжуються кореляцією, і не є різновидом атрибутивних, а окремим типом синтаксичних відношень, що функціонують між ОК та НАО.

Означений тип відношень виокремлює А. П. Загнітко, поряд із предикативними, атрибутивними, об'єктними, обставинними [3, с. 38]. Утім мовознавець витлумачує цей тип синтаксичних відношень на позначення апозитивних словосполучень, зазначаючи, що „апозитивні відношення – це відношення

сміслової і граматичної рівноправності, хоча за синтаксичною функцією обидва компоненти чітко розмежовуються на головний і залежний; цей тип відношень ґрунтується на підрядному прислівному синтаксичному зв'язку в синтаксичній формі кореляції, яка об'єднує в собі ознаки і підрядності, і сурядності. Момент сурядності виявляється в рівноправності компонентів (і один, і другий можуть опускатися, при цьому речення не втрачає своєї смислової повноти); підрядність простежується в тому, що в такому словосполученні одне із слів виступає головним, а друге – залежним” [3, с. 47].

Апозитивні відношення на рівні словосполучення традиційно розглядають як специфічну форму означення – прикладка, відмінкова форма якої, означаючи предмет, дає йому іншу назву, тобто поєднує значення ознаки предмета з самим значенням предмета. Апозитивні відношення, які з'являються у таких конструкціях, є близькими до атрибутивних, але відрізняються від них засобами вираження [9, с. 9–10]. Апозитивні відношення, що передають загальне значення „атрибута”, встановлюються у словосполученні між двома іменниками, один з яких є означуваним словом, а інший, що також виражається іменником, виконує роль означального поширювача, є його другою назвою (прикладкою). Натомість апозитивні відношення на рівні речення (НАО та ОК зумовлюють пропозиційну модель реченнєвої монопредикативності) встановлюються між означуваним словом та апозитивом, які пов'язані синтаксичним зв'язком кореляції з одного боку та опосередкованим синтаксичним зв'язком з іншого боку.

Отже, апозитивні відношення між ОК та апозитивом, порівняно з цим же типом відношень у словосполученні, мають певні відмінності, зокрема такі: ОК посідають у структурі базового речення позицію суб'єкта чи об'єкта; ОК виражається не лише іменником, але й займенниковим словом та нерозкладним словосполученням, які по-різному визначають семантико-синтаксичні значення НАО; напівпредикативна апозитивна одиниця зумовлює семантичну конденсацію, поліпропозитивність, поліситуативність, що відрізняє її від т. з. прикладки.

Отже, **апозитивні відношення** – це різновид семантико-синтаксичних відношень (певних значеннєвих відношень) між поєднаними підрядним опосередкованим зв'язком означуваним компонентом, вираженим іменником, займенниковим словом та нерозкладним словосполученням, та апозитивом, вираженої субстантивним словом, зумовлені синтаксичною позицією (кореляцією) означуваного компонента та апозитивом.

Зважаючи на отримані синтаксичні факти, визначимо граматичне представлення апозитивних семантико-синтаксичних відношень між НАО та ОК, що функціонують у реченнях української прози кінця ХХ – поч. ХХІ ст. Зокрема, семантичні, лексико-граматичні та граматичні значення названих апозитивом, що утворюють НАО, поєднуються із ОК у такі корелятивні пари:

1. Однослівний ОК ↔ НАО:

а) іменник (власна назва, істота) ↔ апозитивом (загальна назва оцінної семантики, виражена грамемою жіночою роду), напр.: „...*Нюська, курвисько, пронохала про наркотики...*” [13: О. Ульяненко, с. 33] → *Нюська – курвисько*;

б) іменник (власна назва, неістота) ↔ апозитивом (загальна назва уточнювальної семантики), напр.: „... *Марс відвідували різні космічні експедиції [...] і, звичайно, космонавти України – держави, яка, починаючи з середини 20-х років ХХІ століття, вийшла в лідери серед космічних держав світу*” [3: В. Кожелянко, с. 30] → *Україна – держава*;

в) складний іменник (загальна назва, істота) ↔ апозитивом (загальна назва ототожнювальної щодо ОК семантики), напр.: „*Помер віщун Амфілох. Жінки-плакальниці – ненії – цілий місяць нагадуватимуть олімпійцям про цього зілителя*” [6: І. Павлюк, с. 47] → *жінки-плакальниці – ненії*;

г) іменник (абстрактна назва, граматична категорія числа виражена здебільшого грамемою одиничності) ↔ апозитивом (конкретна назва, уточнювальної семантики, неістота), напр.: „*Уряд Олімпії розробив широкомасштабну програму очищення ріки Стікс. Правда, передбачається підвищити плату – навлон – за перевезення через цю річку...*” [6: І. Павлюк, с. 47] → *плата – навлон*;

г) метафоричне слово (конкретна назва, що набуває метафоричного значення лише в сполучі з НАО) ↔ апозитивом (конкретна назва, уточнювальної семантики, істота), напр.: „*Вона бачила земну кулю зі сторони – маленьку, висмоктану, мікробів на ній – людей...*” [7: І. Павлюк, с. 37] → *мікроби – люди*;

д) особовий займенниковий іменник (вказує на особу) ↔ апозитивом (власна назва), напр.: „ – *Гітлер довго дорікав Сталінові, [...] якби вони уклали пакт не лише проти Польщі, а й проти Англії, він, Сталін, тепер не сидів би у Лефортово в тюрмі, а правив би з Кремля своєю половиною світу*” [3: В. Кожелянко, с. 35] → *він – Сталін*;

е) особовий займенниковий іменник (вказує на особу) ⇔ апозитивема (загальна назва оцінної семантики, виражена грамемою спільного роду, який у корелятивній парі ідентифікується як чоловічий або жіночий рід), напр.: „*Подейкують, що він, сука, додає в пиво ще й соди, щоб піни більше було*” [2: П. Вольвач, с. 65] → *він – сука*;

є) особовий займенниковий іменник (вказує на особу) ⇔ апозитивема (загальна назва уточнювально-пояснювальної семантики, істота), напр.: „*...вони, українці, свого часу найбільше потерпіли від російського більшовизму*” [3: В. Кожелянко, с. 33] → *вони – українці*;

ж) особовий займенниковий іменник (вказує на особу) ⇔ апозитивема (метафоричне складне слово самооцінної семантики, виражене грамемою чоловічого роду, істота, конкретна назва), напр.: „*Я на хвилику замислився, куди мені спершу передзвонити, і вирішив, що [...] я, мисливець-невдаха, можу вбити відразу двох зайців*” [14: В. Шкляр, с. 20] → *я – мисливець-невдаха*;

з) особовий займенниковий іменник (вказує на не-особу (абстрактна назва) ⇔ апозитивема (абстрактна назва уточнювальної семантики, виражена грамемою одиничності), напр.: „*... воно, лихо, причепилося, й ніяк...*” [5: В. Медвідь, с. 136] → *воно – лихо*.

2. Словосполученнєвий ОК ⇔ НАО. У цій корелятивній парі спостерігається тотожність у співвідношенні між лексико-граматичним вираженням стрижневого компонента означуваного елемента та апозитивемами, наприклад, абстрактне значення ОК зумовлює таке ж значення апозитивемами. Крім цього, ОК представлений нерозкладними словосполученнями, що обумовлено семантикою НАО.

У синтаксичній теорії нерозкладні словосполучення розмежовано на семантично нерозкладні та синтаксично нерозкладні. „Якщо в синтаксично неподільних словосполученнях головний компонент має власне характеризувальну семантику (кількісну, дистрибутивну (вибірковості) чи комітативну), то в семантично неподільних словосполученнях головне слово має послаблену номінативність через те, що називає чи вказує на предмет, референт якого відсутній у реальній дійсності” [8, с. 16].

У корелятивній парі із однослівними НАО функціонують здебільшого словосполученнєві ОК семантично нерозкладного типу. Зокрема, ОК та НАО представлені такими лексико-граматичними та граматичними категоріями:

а) контекстуально неповне словосполучення (стрижневий компонент представлений конкретною назвою, неістотою; виражає метафоричне значення щодо НАО; перебуває з апозитивемою в підрядному зв'язку неповного узгодження: відхилення в граемі числа) ⇔ апозитивема (конкретна назва, неістота; виражає ідентифікаційне значення щодо ОК), напр.: „*... людська кров теж легко піддається навіть несолоній воді. А солоня – сльози – змиває закривавлене каміння душ разом із корінням*” [8: І. Павлюк, с. 20] → *солоня (вода) – сльози*;

б) словосполучення описової семантики (стрижневий іменник виражений загальною, конкретною назвою; перебуває з НАО в підрядному зв'язку повного узгодження) ⇔ апозитивема (загальна, конкретна назва; виражає ототожнювальне значення щодо ОК), напр.: „*В сандалях, короткому дорожньому плащі – хітоні – заклавши ногу на ногу [...], мандрівець присів на камені...*” [12: А. Содомора, с. 323] → *короткий дорожній плащ – хітон*;

в) словосполучення метафоричної семантики (стрижневий іменник виражений загальною, абстрактною назвою), зумовлене контекстом (графічний засіб) ⇔ апозитивема (загальна, абстрактна назва; виражає метафоричне значення у поєднанні із ОК), напр.: „*Склавши істини всіх релігій, людство і дістало одну ІСТИННУ синкретичну релігію. [...] ОСНОВНИЙ ЗАКОН УСЬОГО ЖИВОГО – ЛЮБОВ*” [8: І. Павлюк, с. 30] → *ОСНОВНИЙ ЗАКОН УСЬОГО ЖИВОГО – ЛЮБОВ*;

г) словосполучення номінативної семантики (стрижневий іменник позначає загальну назву, неістоту) ⇔ апозитивема (власна назва, неістота; у поєднанні з ОК виражає ототожнювальне значення), напр.: „*– В ніч із першого на друге листопада в столиці Грузинської республіки – Тбілісі – здійснено військовий переворот...*” [3: В. Кожелянко, с. 19] → *столиця Грузинської республіки – Тбілісі*;

г) словосполучення оцінної семантики (стрижневий іменник позначає загальну назву, істоту) ⇔ апозитивема (власна назва, істота; зумовлює метафоричне значення із ОК), напр.: „*...ліпше померти, як оце й передбачав оцей шалений, демонізований лелека – Ніцше?*” [8: І. Павлюк, с. 30] → *шалений, демонізований лелека – Ніцше*;

д) словосполучення оцінно-ідентифікаційної семантики (стрижневий іменник позначає загальну назву абстрактного значення) ⇔ апозитивема (загальна назва, абстрактна; у поєднанні з ОК утворює образно-експресивний засіб – перифраз), напр.: „*Ту міцку (перша, найтонша вовна – прим. авт.) сама би відпарювала молоком – і гріла би тими джергами боки, і ніколи б не мала панської хвороби – радикуліту*” [4: М. Матіос, с. 38] → *панська хвороба – радикуліт*.

3. ОК ⇔ НАО із функціонально-морфологічними компонентами. Структуру однослівних НАО, окрім апозитивами, складають компоненти, які слугують засобом зв'язку з ОК (підрядно-сурядні сполучники), надають відокремленому компонентів речення певного стилістичного значення та підсилюють семантичне значення апозитивами (функціональні компоненти, виражені частиномовними одиницями).

Зокрема, **функціонально-морфологічні компоненти** представлені:

а) вказівними займенниковими прикметниками (**такий, той, ті, та, ця, ці**), присвійним займенниковим прикметником (**свій**), означальними займенниковими прикметниками (**сама, самий**) та частками (**ну, же**), які підсилюють метафоричне, уточнювальне, оцінне та гіпонімічне значення НАО щодо ОК, подекуди ці значення поєднуються із іронічним значенням; напр.: „...обминав ту гамірну місцину, де завжди збиралися невдахи, де постійно витав дух біди, і часом мені здавалося, що її, ту біду, можна підхопити як нежить” [14: В. Шкляр, с. 7] → вона – та біда;

б) прийменниковими усталеними сполученнями слів (**з походження, за походженням**), які виконують щодо ОК контекстуально-інформативну та уточнювальну функції, напр.: „...зустрівся мені Селім, з походження перс, який мовчки, але незупинно ходив за мною” [10: Ю. Покальчук, с. 52] → Селім – з походження перс;

в) частками (**майже**), які підсилюють обмежувально-видільне значення НАО та виражають уточнювальне значення; ОК представлений прономіналізованим займенником у поєднанні із часткою, що передає приєднувальне-уточнювальне значення, напр.: „...вночі помер ще один, майже підліток” [13: О. Ульяненко, с. 88] → ще один – майже підліток.

Зв'язкові (синтаксичні) компоненти НАО виражені підрядно-сурядними сполучниками (**або, такі (-их)... як, чи**), які відзначаються різноманітністю функціонально-семантичних значень:

– сполучник **або** приєднує слово, що виражає поняття, ідентичне попередньому слову, напр.: відьмаки – або опирі [9: Г. Пагутяк, с. 465],

– сполучник **такі (-их)... як** виражає означальні відношення, приєднує слова, що конкретизують зміст попереднього слова чи словосполучення, співвідносяться як загальне (родове) і конкретне (видове), напр.: такі ресторани – як „Прут” [3: В. Кожелянко, с. 41],

– сполучник **чи** виражає відношення тотожності, приєднує назву, ідентичну попередній, напр.: Український рейхстаг – чи Рада [3: В. Кожелянко, с. 25].

Отже, апозитивні семантико-синтаксичні відношення між НАО та ОК зумовлені граматичною природою цих компонентів речення. Крім цього, синтаксичне значення НАО продукує синтаксична структура ОК та його лексичне й морфологічне вираження; між названими синтаксичними одиницями функціонують гіпонімічні, уточнювальні, пояснювальні, оцінні, ототожнювальні, ідентифікаційні, метафоричні, перифразові відношення (лексико-семантичний зв'язок).

Подальші дослідження семантико-синтаксичної природи НАО, представлених словосполученнями та сурядними рядами, зумовлять всебічне вивчення граматичної природи НАО та ОК, валентної спроможності апозитивами, а також визначення семантико-функціональної диференціації названих компонентів реченнєвої структури.

Література

1. Вихованець І. Р. Граматика української мови. Синтаксис / І. Р. Вихованець: [підручник]. — К. : Либідь, 1993. — 368 с.
2. Грабьє В. О полупредикативной конструкции и второстепенной предикации / В. Грабьє // Языкознание в Чехословакии: сборник статей. 1956–1974 / [под ред. А. Г. Широковой]. — М. : Прогресс, 1978. — С. 232—254.
3. Загнітко А. П. Основи українського теоретичного синтаксису / А. П. Загнітко. — Частина 1. — Горлівка : ГДПШМ, 2004. — 228 с.
4. Загнітко А. П. Теорія сучасного синтаксису / Загнітко А. П. : [монографія]. — Донецьк : ДонНУ, 2006. — 378 с.
5. Камынина А. А. Современный русский язык. Синтаксис простого предложения / А. А. Камынина. — М. : Изд-во МГУ, 1983. — 102 с.
6. Кротевич Е. В. О связях слов / Кротевич Е. В. — Львов : Изд-во Львов. ун-та, 1959. — 36 с.
7. Кротевич Е. В. О связях слов в словосочетании и предложении / Е. В. Кротевич // Русский язык в школе. — 1966. — № 6. — С. 99—102.
8. Максим'юк О. В. Кореферентність нерозкладних компонентів у структурі речення : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: спец. 10.02.01 „Українська мова” / О. В. Максим'юк. — Чернівці. — 2006. — 20 с.
9. Островська Л. С. Категорія атрибутивності в структурі простого українського речення: автореф. дис.

на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: спец. 10.02.01 „Українська мова” / Л. С. Островська. — Донецьк, 2006. — 16 с.

10. Русская грамматика : у 2 т. — Т. 2: Синтаксис / Н. Ю. Шведова (гл. ред.), Н. Д. Арутюнова, А. В. Бондарко и др. — М. : Наука, 1980. — 784 с.

11. Слинько І. І. Синтаксис сучасної української мови: Проблемні питання / І. І. Слинько., Н. В. Гуйванюк., М. Ф. Кобилянська : [навч. посібник]. — К. : Вища школа, 1994. — 670 с.

Список використаних художніх текстів

1. Винничук Ю. Мальва Ланда : [роман] / Юрій Винничук. — Львів : ЛА „Піраміда”, 2003. — 540 с. — (Першотвір).
2. Вольвач П. Кляса : [роман] / Павло Вольвач // Кур’єр Кривбасу. — 2003. — № 162. — С. 47—109; № 163 — С. 3—71; № 164. — С. 14—87.
3. Кожелянко В. Дефіляда в Москві : [роман] / Василь Кожелянко // Сучасність. — 1998. — № 11. — С. 9—56; № 2. — С. 6—38.
4. Матіос М. Нація / Марія Матіос; [видання друге, стереотипне]. — Львів : Кальварія, 2002. — 216 с.
5. Медвідь В. Кров по соломі: [роман] / В’ячеслав Медвідь. — Львів : Кальварія, 2002. — С. 15—352.
6. Павлюк І. Біографія дерева племені поетів : [повість] / Ігор Павлюк // Кур’єр Кривбасу. — 2002. — № 151. — С. 39—88.
7. Павлюк І. Вертепні душі / Ігор Павлюк // Дзвін. — 2004. — № 8. — С. 29—81.
8. Павлюк І. Вирощування алмазів : [роман] / Ігор Павлюк // Кур’єр Кривбасу. — 2004. — № 177. — С. 3—52; № 178. — С. 68—111.
9. Пагутяк Г. Захід сонця в Урожі : [повість] / Галина Пагутяк // В кн. : Приватна колекція : Вибрана українська проза та есеїстика кінця ХХ століття / [упоряд., вступне слово, бібліограф. відомості та приміт. В. Габора]. — Львів : ЛА „Піраміда”, 2002. — С. 465—499.
10. Прохасько Т. Від чуття при сутності : [повість] / Тарас Прохасько // В кн. : Приватна колекція : Вибрана українська проза та есеїстика кінця ХХ століття / [упоряд., вступне слово, бібліограф. відомості та приміт. В. Габора]. — Львів : ЛА „Піраміда”, 2002. — С. 538—555.
11. Процюк С. Тотем : [роман] / Степан Процюк // Кур’єр Кривбасу. — 2004. — № 178. — С. 3—67; № 179—181. — С. 34—95.
12. Ульяненко О. Жиган. Мент. Муха : [оповідання] / Олесь Ульяненко // В кн. : Ульяненко Олесь. Сталінка : [роман, оповідання]. — Львів : Кальварія, 2000. — С. 99—121.
13. Ульяненко О. Сталінка / Олесь Ульяненко // В кн. : Ульяненко Олесь. Сталінка : [роман, оповідання]. — Львів : Кальварія, 2000. — С. 7—96.
14. Шкляр В. Ключ : [роман] / Василь Шкляр // Сучасність. — 1999. — № 5. — С. 6—59; № 6. — С. 9—59.